

MAARJAMAA

Vello Salo Ringkiri

Nr. 10 (129)

XXIV aastakäik

Piritapäev 2010

Isa Rein Õunapuu 25. preestrijuubel (*Jutlus Pirita kloostri 3. okt.*)

Armsad õed ja vennad, mul on ütle mata suur rõõm teiega täna taas kohtuda! [Kirik vaikib.] Nojah, minu saksa kogudus oleks praegu müristanud selle peale otsekohe nagu üks mees vastuseks: „Gleichweise – meil samuti!” Aga sellest pole midagi, sest inimesed peavadki olema erinevad, rahvad on erinevad, nagu ka nende ajalugu ja tavade kujunemine, ning iga rahva olemisel on enamasti väga ratsionaalsed põhjused.

Minu senine elutöö ja missioon on kulgenud peamiselt neis kahes kultuuris, ja ega ma oodanudki, et eesti kogudus oleks samasugune kui Saksamaal. Ma ei ole unustanud, milline on Eestimaa ja eestlased, ma ei ole oma siia jäänud sõpru ja muid toredaid inimesi unustanud, vaid te kõik olete minu südames samamoodi edasi nagu neil aastatel, mil ma teid siin kodumaal teenisin. Ja minu rõõm teiega koos täna oma 25. preestrijuubelit tähistada on igal juhul siiras.

Ma loodan, et te annate andeks, kui ma tänase tähtpäeva puhul väikese erandi teen ega kommenteeri äsjakuuldud pühakirja, nagu see kristlikus kirikus tavaks on. Tahaksin kõneleda pigem päevakajalisel teemal ehk preestrikutsumusest, mis on üks üsna omapärane nähtus.

Üks minu itaallasest kolleeg ja sõber rääkis oma 55. preestrijuubelit tähistades enda preestrikssaamise loo. Kui ta sai 12-aastaseks – see toimus veel enne viimast ilmasõda – viis ema ta kodukülalt suuremasse linna, tööstuskooli.

Paraku aga selgus, et ta oli lapse koolipanemisega hiljaks jäänud, ning klassis olid kohad juba täis. Siis käis ema, poiss käekõrval, läbi kõik linna koolid, ja selgus, et vabu kohti oli jäänud veel ainult nn. Poisteseminaris – Seminario Minore, mis on põhi- ja keskkool, kus noorukeid hariti ja painutati tulevasteks vaimulikeks saama. Sinna siis ema ta pisarsilmil jättiski, koos kodust kaasa pandud toidumoonakompsuga – üpris Arno Tali ja *Kevade* kombel... „Ecco la mia vocazione,” võttis mu sõber kokku iseenda ja oma paljude klassikaaslaste preestrikssaamise loo... „Niipalju siis kutsumusest...”

Minu enda preestrikutsumusega oli natuke teisiti. Kodust sain ma areligioosse kasvatusena, kuid tutvudes noorukina Saarde kiriku õpetaja Elmar Salumaaga sain ma selle inimese suuruselt sügavalt mõjutatud, ning astusin omal soovil luteri kirikusse. Õpingud luterlikus usuteaduste instituudis jäid paraku lühikeseks, sest ennast usklikuna määratlenud nooruk võeti varsti sunnitööle vene sõjaväe raudteepataljonis.

Sõjaväes kogetud raskused, eneseotsingud, tutvus isa Stanislausega Leedus, ning eelkõige just vajadus kandva vaimuliku distsipliini järele viisid mind liitumisele katoliku kirikuga. Kuid kust tuli mõtte minna seminari? Argumendid olid üpris lihtsad: vaimulikuks õppimise tee oli mul juba varem jalge all olnud, tollane Tallinna preester isa Miikael hakkas vanaks jääma, isa Vello Eestisse-tulekust ei võinud tol ajal unistadagi, ja ühtegi teist eestlast seminari minemas ei olnud, nii et tekkis põhjendatud hirm eesti katoliku kiriku püsijäämise pärast – nojah, ja tuleb sedagi tunnistada, et paraku õiget pruuti ei olnud mul ka õnnestunud leida... „Ecco la mia vocazione...” pean minagi tõdema... „Selline see kutsumus siis oligi...”

Kui mind 25 aastat tagasi, 1985. aasta 6. oktoobril Riias preestriks pühitseti, ei oleks ma ka kõige hirmsamas unenäos osanud ette kujutada, et pean oma kodumaalt lahkuma kuhugi mujale kui Siberi vangilaagrisse. Kuid saatusel on oma tee. Pärast kolme kuud isa Miikaeli asendamist pidin veel pool aastat Lätimaal praktikat jätkama, nii et Eestisse tööle sain taas järgmise aasta augustist. Veel aasta hiljem, 13. juulil suri isa Miikael ootamatult, ja minust sai mu 30. sünnipäeval ainus avaliku töötamisõigusega katoliku preester Eestis järgmiseks viieks aastaks.

Nendele aastatele tagasi vaadates võin käsi südamel öelda, et ma tegin Eestimaa jaoks tõesti oma parima nii kirikus kui ühiskonnaelus. Kindlasti tegin ma noore preestrina ka vigu, ja nende üle on mul siiani tõsiselt kahju. Aga selle vastu, mis pärast Nõukogude Liidu kokkuvarisemist katoliku kirikus juhtus, ei suutnud ma kahjuks parimagi tahtmise juures midagi ära teha.

Eestisse saabusid vaimulikud ülemused välismaalt, kelle tegevusest tekitatud vaimne surutis sundis mind üsna täpselt 15 aastat tagasi Eestist lahkuma. Pärast litsentsiaadikraadi kaitsmist Maini äärsel Frankfurdi St. Georgeni jesuiitide ülikoolis jäin Põhja-Saksamaale Hildesheimi piiskopkonda, kus ma töötan tänaseni.

Minu vaimulikutöös on olnud nii ülevaid kui ka raskeid momente. Osavõtt delegaadina Rooma sinodist 1991. aastal, mitmed kohtumised paavst Johannes Paulus II-ga ja tema visiidi organiseerimine Eestisse, eesti usuelu ajutine elavnemine 1990-te alguses, suurepärase inimesed, kes kirikuga liitusid, koguduste avamine või taastamine, nunnaordude Eestisse kutsumine, ehitustööd mitmeis paiguis, missa ja palveraamatu ning hümnide tõlked, kirikulehe toimetamine nii mõnedki

head aastad – see kõik oli energiat nõudev ja suur töö, kuid ühele preestrile väga motiveeriv ja harvaesinev võimalus. Teisalt aga valuline lahkumine kodumaalt, tunne, et ma olin sunnitud reetma inimesed, kes minule toetusid... uue elu alustamine pagulasena välismaal, pikad aastad ilma mineviku ja tulevikuta, tühjustunde matmine ülikooli- ja kraadiõpingutesse, lõpuks aga uue identiteedi ja uute eesmärkide leidmine...

Ühe kristlase elus ei ole niisugused tõusud ja langused midagi tundmatut või päris uut. Jeesuse apostlid, kes olid tema järel käies omamoodi prominendid, arvasid isegi, et suudavad tema abiga tuld taevast alla tuua, et vaenlastele koht kätte näidata. Pärast Jeesuse ristilöömist tundsid nad, et on kaotanud kõik. See vaimse pimeduse ja segaduse aeg oli neile alandlikkuse õppetunniks.

Mehed, kes alles äsja olid istunud iga päev ühes lauas Jumala Pojaga, otsisid nüüd taas välja oma võrgud ja läksid kalale, teenima igapäevast lihtsat leiba, nii nagu oli see olnud enne kui neid jüngriteks kutsuti. Ja ometi nende missioon jüngritena jätkus, isegi kui nad seda veel ei teadnud või uskuda ei suutnud.

Armsad õed ja vennad, praeguse majanduslanguse tingimustes on paljudel raske – kui mitte teil endil, siis kellelgi teie lähikonnas kindlasti. Paljud inimesed on kaotanud oma vahepeal kõrgustes lennanud unistused ja lootused, isegi kui need olid vaid soovunelmad ja meelepeett. Kõrgelt kukkujal, jalgealuse kaotanul, perest või tervisest ilma jäänul võib kergesti tekkida jõuetus ja kiusatus meelt heita. Kuid siinkohal, just selles pimedas punktis, tahaksin ma kõiki julgustada: kristlastena, ja ka eestlastena, ei tohi me jätta jonn. Meil, selle tuulepealse maa visadel elanikel on üks ilus kõnekäänd, mis ütleb, et kui kuidagi enam ei saa, siis kuidagi ikka saab. Elu läheb edasi, võibolla enam mitte nii nagu senini, kuid kuidagi teisiti, ja iga edasielatud päev lisab uut teadmist meie kogemustepagasisse – teadmist, et kõigest hoolimata me saame hakkama!

Väga palju taandub siinkohal ka meie suhtumisele, niinimetatud iseennast teostavale prohvetlusele: see tähendab, et kui inimene usub jätkuvalt oma õnne või vastupidi, ebaõnne, siis liigub ta alateadlike valikute kaudu just selle poole, millesse ta usub. Kui me visalt jätkame uskumist Jumalasse ja tema headusse, siis ühel päeval märkame, et oleme leidnud uue suuna elus, uued eesmärgid, võibolla isegi uue keskkonna ja sõbrad – me oleme iseennast jälle leidnud, ja iga uus päev saab kiviks meie uue kogemuse müüris. Me ei unusta kunagi oma minevikku, nii rõõmu ja ülevust kui ka valu, vigu ning kaotusi – kuid sellest hoolimata õpime me olema jälle õnnelikud... teistmoodi kui enne, kuid siiski õnnelikud. Just seda julgust elada ja lootust heale tulevikule tahaksin ma teile omaenda kogemuse põhjal edasi anda.

Hiljuti istusime Braunschweigis koos hea sõbra ja kolleegiga Weizenbieri klaasi taga ning parandasime maailma – kaks natukene kulunud välimusega, kuid idealistlikku vanapoissi. „Mida sa arvad,” küsis ta, „mis on tänapäeval veel preestri ülesanne siin maailmas, mida me saame inimestele anda? Olgu, jagada Sõna ja Sakramenti – aga kui paljud seda veel otsima tulevad?”

Vanasti olid preestrid tarkuse ja teadmiste kandjad, kuid selle on tänapäeval asendanud internet; vanasti jagasime me inimestele vaimulikku lohutust, kuid nüüd leevendavad inimesed oma eksistentsiaalset rahutust meelelahutusmeedia ja elektrooniliste vidinatega. Kas tõesti jääb preestri ainukeseks ühiskondlikuks väljundiks sotsiaaltöö ja kinnisvarahaldus? Kas see ongi kogu meie püha kutsumus?”

„Hmm,” vastasin ma talle järelemõtlikult. „Võibolla on meile siiski veel jäänud üks õilis ülesanne – olla selleks orkestriks, kes uppuval *Titanicul* mängimist jätkab. Kuigi tundub, et maailm liigub katastroofi suunas, et ülerahvastatus, maailmavaatelised konfliktid ja kliimaprobleemid on toomas ainult halba, siis keegi peab inimestele ikkagi lootusesõnumit kuulutama. Jah, *Titanicu* orkestri kõik kaheksa muusikut ise küll hukkusid, kuid 2200st pardalolnust siiski peaaegu kolmandik pääses, hoolimata olukorra näilisest lootusetusest. Ehk peame meie, preestrid, nüüd olema need, kes teistes optimismi ja elujulgust sisendavad, et inimesed keskenduksid oma elus rohkem heale ja vähem halvale...” Selline oli minu vastus.

Kas meil siis aga tegelikult tõesti on lootust? Ühest küljest me ju teame sügaval südames, et elu lõpul kaotame me vähehaaval kõik – oma noorusliku jõu ja välimuse, oma tervise, oma töö ja vara, lõpuks ka oma lähedased ja sõbrad, ja võibolla isegi mälu ja mälestused... ning viimaks kaotame paratamatult ka oma elu. Kuid kristlastena me usume, et elu jätkub ka peale kõiki neid kaotusi, kuigi juba hoopis teistsugusena. Seetõttu ei tohi surma karta... ja ka elu ei tohi karta, niikaua kui teda antakse, sest Jeesus jättis meile väga selge sõnumi lootusest ja elu jätkumisest.

Seda lootust saan ma preestrina teile ja iseendale meelde tuletada, ja me kõik saame seda oma südames iga päev ja igas olukorras edasi kanda. Niimoodi säilib meis julgus elada ka ebakindlates oludes, julgus olla õnnelik, olla suuremeelne ja abivalmis ning aidata oma positiivsusega ka kõigil teistel inimestel raskustest hoolimata edasi elada – esiti veel siin maailmas, ja hiljem juba teisel pool, Jumala juures. Aamen.

(Isa Reinu jutlused ilmuvad *Elektrikarjases*, mida soovijad saavad tellida aadressilt hanneshe@gmail.ee; saatmine on tasuta.)